

# **Orioko emakume eta gizonen berdintasunerako I Plana**

2013 - 2016

2012KO Azaroa



*MURGIBE Berdintasunerako Aholkularitza*

## aurkibidea

<b>1</b>	Abiapuntua	<b>3</b>
<b>2</b>	Esparru teorikoa eta lege-esparrua	<b>5</b>
<b>3</b>	Planaren helburuak eta ezaugarriak	<b>13</b>
<b>4</b>	Diagnostikoan jasotako hobetzeko arloak	<b>15</b>
<b>5</b>	Jarduera Plana	<b>20</b>
<b>6</b>	Planaren kudeaketa	<b>35</b>
<b>6.1.</b>	Koordinazioa eta plangintza	<b>35</b>
<b>6.2.</b>	ebaluazioa	<b>37</b>
<b>6.3.</b>	Baliabideak	<b>38</b>
<b>6.4.</b>	Ebaluazio tresnak	<b>39</b>
<b>7</b>	Koordinazioaren organigrama	<b>42</b>
<b>8</b>	Kronograma	<b>43</b>

# 1. Abiapuntua

Orioko Emakume eta Gizonen Berdintasunerako I Planak EAeko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako V. Planaren printzipio eta lan-ildoak ditu abiapuntu.

## **Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako gobernantza**

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 4/2005 Legeak, otsailaren 18koak, ezarritakoa betetzeari eta garatzeari dagokionez, generoaren zeharkakotasuna gauzatzera bideratutako oinarrizko alderdiak biltzea esan nahi du kontzeptu horrek.

4/2005 Legeak, printzipio orokorretan, promulgatzen du botere publikoek egiten dituzten politika eta ekintza guztietan genero-ikuspegia barne hartu behar dutela, emakume eta gizonen arteko ezberdintasunak desagerrarazteko eta berdintasuna sustatzeko (3. artikulua). Lege honen ondoretarako, honako hau da genero-ikuspegia txertatzea: *“emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrian ezberdinak modu sistematikoan kontuan hartzea, eta, horretarako, politika eta ekintza guztietan, maila guztietan eta horien plangintza-, egikaritze- eta ebaluazio-fase guztietan, ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko xedea duten helburu eta ekintza zehatzak txertatzea”*.

## **Emakumeen ahalduntzea eta balioen aldaketa**

Jarduera-ildo horrek emakumeen bizimoduari eragiten dioten baliabideen eta erabakien gainean autoritatea eta boterea areagotzea sustatzea dakar.

Emakumeak banaka nahiz taldean jabetzeko prozesuari buruz ari gara, zeinaren bitartez erabakiak hartzeko prozesuetan parte-hartzea areagotuko den, boterera iristea ahalbidetuko duen, eta eragina izateko ahalmenean ondorio izango duen.

## **Gizarte-antolakuntza erantzunkidea**

Gizarte-antolakuntza erantzunkideak bizimodu pertsonala, familiakoa eta lanekoa uztartzea erraztea esan nahi du, eta, horretarako, etxeko lanetan gizonak baterako erantzukizuna

edukitzea, enpleguaren egiturak bizitza pertsonalaren eta familiaren beharrei egokitzea eta zerbitzu sozio-komunitarioak egokitzea sustatzea.

### **Emakumeen aurkako indarkeria**

Ildo estrategiko horrek epe laburrean eragina izan nahi du, biktimen babes eta arreta osorako neurriak eta baliabideak eratuta. Gainera, emakumeen aurkako indarkeria mota ezberdinak emakumeen eta gizonen desberdintasunetik eratorritako gizarte-arazo gisa ikusarazten dituzten sentsibilizazioko eta prebentzioko jarduerak ere lehenetsi behar dira, pixkanaka horiek murriztu, eta azkenean, guztiz desagerrarazteko.

Ildo horretan, lau urtetarako Plan bat egin da, 2012-2015, helburu, jarduera, sail arduradun, sail parte-hartzaile, epe eta adierazleekin. Jendaurrean jarri da herritarrek ezagutu eta iradokizunak jasotzeko.

Azkenik, plan hau EMAKUNDEra bidali da, Emakume eta Gizonen arteko Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legearekiko egokitasuna zehazten duen txostena egin dezan, eta Udalaren Osoko Bilkuran onartu da.

## 2.berdintasunerako politiken esparru teorikoa eta lege-esparrua

Azken urteotan emakumeei eta gizonei aukera-berdintasunerako eskubidea aitortzen dieten lege nahiz arau juridiko ugari onartu dira nazioartean, Europan, estatuan, bai eta udalerrietan ere. Emakumeen eta gizonen aukera-berdintasunerako eskubideak berariaz aintzatestea da horien helburua, eta honako Berdintasun Plan honen aterpe zabala dira, bai erakundeen bai legeriaren aldetik.

Jarraian, genero-politiken egitura teorikoan eta legalean nabarmendu diren mugarri batzuk aipatuko ditugu:

- 7/1985 Legea, apirilaren 2koa, Tokiko Erregimeneko Oinarriak arautzen dituena (03/12/21ean eguneratua).
- 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, EAEn emakume eta gizonen arteko berdintasunerakoa.
- EAEn emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko V. plana.
- 4/2007 Lege organikoa, martxoaren 22koa, emakume eta gizonen benetako berdintasunerakoa.
- Europako Gutuna emakumeek eta gizonek tokian tokiko bizimoduan izan behar duten berdintasunerako.

### **7/1985 Legea, apirilaren 2koa, Tokiko Erregimeneko Oinarriak arautzen dituena (03/12/21ean eguneratua)**

Legearen 28. artikuluan xedatzen denez, beste administrazio publiko batzuei badagozkie ere, udalerriek haien jarduera osagarri batzuk egin ditzakete, bereziki, hezkuntzari, kulturari, emakumearen sustapenari, etxebizitzari, osasunari eta ingurumena babesteari buruzkoak. Ildo horretan, toki-administrazioaren garrantzia argia da, udalei esku hartzeko araugintzako esparrua uzten baitzaie, udalek jarduerak bultzatzen dituzaten, bai eta generoaren inguruan herritarren beharrak eta itxaropenak betetzen laguntzen duten zerbitzuak eskaini dituzaten ere, horren ondorioz beste administrazio publiko batzuen eskumenak galtzeko edo oztopatzeko inolako arriskurik egon gabe.

#### 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, EAEko Emakumeen eta Gizonen berdintasunerakoa.

Lege honen baitan argi eta garbi zehazten dira zein diren, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan, administrazio maila bakoitzak dituen eginkizunak, Autonomia Estatutuko 10.39 artikuluan, Lurralde Historikoen Legeko 6 eta 7 c.2. artikuluetan, zein Estatutuan (9.2 artikulua) eta Erkidegoko arauetan (Europar Batasunaren Ituneko 3.02 artikulua) ezarritakoak dakartzaten eskumenetatik abiatuta; izan ere, aipatutako lege eta arauak bete behar bi ezartzen dizkiete herri aginteei: bat, emakumeen eta gizonen benetako berdintasuna eta erreala izateko baldintzak bultzatu eta oztopoak eraistea, eta, bestea, berdintasuna sustatzea herri-aginteen politika eta ekintza guztietan.

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legeak honako zeregin hauek ezarri dizkio herri-administrazioari:

- Azpiegiturak, programak eta prozedurak egokitu eta sortzea, genero-ikuspegia txertatzeko.
- Ekintza positiboko neurriak betetzea.
- Programak egitea, Jaurlearitzaren plangintza orokorraren esparruaren baitan eta Foru Aldundiek egiten dituzten programen esparruaren baitan.
- Estatistikak egokitu eta eguneratzea, horien bitartez toki-erakundeen eskumenekoak diren eremu guztietan emakumeek eta gizonek bizi dituzten ezberdintasun egoerak ezagutu ahal izateko.
- Tokian tokiko eremuan, emakume eta gizonen egoerari buruzko azterlanak eta ikerketak egitea.
- Emakumeen eta gizonen ezberdintasun egoerari buruz eta berdintasuna sustatzeko abiarazi behar diren neurriei buruz sentsibilizazio-jarduerak egitea.
- Toki-araudia nolakoa den eta nola aplikatzen den begiratzea, emakumeen eta gizonen berdintasun printzipioaren arabera.
- Herritarrei, eta batez ere emakumeei, informazioa eta orientazioa ematea emakumeen eta gizonen berdintasunarekin zerikusia duten baldintzei eta programei buruz, bai eta bereizkeria anizkoitza jasaten duten emakumeei oinarritzko gizarte-eskubideetarako irisgarritasuna bermatzeko zuzendurik dauden programa eta zerbitzuei ere.
- Bereizkeria anizkoitza jasaten duten emakumeek oinarritzko gizarte-eskubideetarako irisgarritasuna izan dezaten programak osatzea edo zerbitzuak ematea, zerbitzuon izaera dela-eta udal mailan eman beharrekoak direnean.

- Emakumeei eta gizonei bizitza pertsonala, familia eta lana uztartzea helburu duten baliabide eta zerbitzu soziokomunitarioak ezartzea, beren izaera dela-eta udal mailan eskaini beharrekoak direnean.
- Erakunde publiko zein pribatuekin harremanak finkatzea eta parte-hartze eta lankidetzarako bideak ezartzea, baldin eta erakundeon xedeek edo eginkizunek tokiko eremuan emakumeen eta gizonen berdintasuna erdiesten laguntzen badute.
- Tokiko eremuan sexuaren zioz gertatzen diren bereizkeria egoerei antzematea, eta egoera horiek errotik desagerrarazteko neurriak hartzea.
- Bakoitzari bere eskumenen eremuan agindu dakioken beste edozein eginkizun betetzea.

### **EAEko Emakumeen eta Gizonen arteko Berdintasunerako V. Plana**

EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako V. Planak frogatzen duenez, 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa, funtsezko aurrerapausoa da berdintasun-politiken esparruan. Izan ere, arautu egiten du EAEko herri-administrazioaren jarduna, eta, hala dagokionean, erakunde pribatuena, berdintasunaren printzipio juridiko unibertsalean, bai tratu bera lortzeari dagokionez, bai eta aukera-berdintasunari dagokionez ere.

EAEko Emakumeen eta Gizonen arteko Berdintasunerako V. Plana egiteari eta egituratzeari dagokionez, Legean oinarritzko lau eginkizun zehaztu dira:

1. Lehen eginkizuna: Plana gauzatzean botere publikoen jarduera arautu behar duten oinarritzko printzipioak ezartzea (Legearen Atariko Titulua).
2. Bigarren eginkizuna: EAEko botereen eta herri-administrazioen jardunean genero-ikuspegia txertatzeko neurri sorta arautzea.
3. Hirugarren eginkizuna: eginkizun eratzailea, hots, esku-hartze arloetan berdintasuna sustatzeko neurriak eratzea (III. titulua).
4. Laugarren eginkizuna: oinarritzko edukiak definitzea.

### 3/2007 Lege Organikoa, martxoaren 22koa, emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasunerakoa

2007ko martxoaren 23ko BOEn argitaratutako Legea, batetik, honako premisa honetan oinarritzen da: *"emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna giza-eskubideei buruzko nazioarteko hainbat testutan onartutako printzipio juridiko unibertsala da"*. Bestalde, Legearen oinarritzko beste premisa baten arabera, legearen aurrean berdintasun formal erabatekoa onartzea funtsezkoa da, eta hobetu egin behar da araugintzaren bidez. Araugintza hori dela medio, *"oraindik ere geratzen diren sexuagatiko diskriminazio agerpen guztiei aurre egin behar zaie, diskriminazioa zuzena nahiz zeharkakoa izan, gizonezkoen eta emakumezkoen benetako berdintasuna bultzatzeko, eta hori lortzea eragozten duten oztopoak eta gizarte estereotipoak mugiaraziz"*.

Besteak beste, Legea honako funtsezko printzipio hauetan oinarritzen da: "ekintza positiboa", "ordezkaritza orekatua" eta "zeharkakotasuna".

21.1 artikulua adierazten duenez, *"bere eskumenak betetzean toki-erakundeek berdintasunerako eskubidea gain hartuko dute, eta gainerako herri-administrazioekin lankidetzan arituko dira horretarako"*. Horrenbestez, 3/2007 Legeak tokian tokiko administrazioei dagozkien eskumenetara garamatza, hots, apirilaren 2ko 7/1985 Legean (toki-araubidearen oinarriak arautzen dituena) orokorrean adierazten direnetara, eta EAEko udalerriei dagokienez, zehazki 4/2005 Legean, otsailaren 18koan, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoan adierazten direnetara.

#### Europako Gutuna emakumeek eta gizonen tokian tokiko bizimoduan izan behar duten berdintasunerako.

Europako Udalerrien eta Eskualdeen Kontseiluak eta bere bazkideek sustatu dute, Emakumeen eta Gizonen arteko Berdintasunerako 5. Ekintza Egitasmo Bateratuaren esparruan. *"Europako tokian tokiko eta eskualdeko gobernuzakoa da. Izan ere, sinatzera, emakume eta gizonen arteko berdintasunaren printzipioaren inguruko jarrera publikoa hartzera eta gutunean zehaztutako konpromisoak euren lurraldean ezartzera gonbidatzen ditu"*.

EUDEL (Euskadiko Udalen Elkartea) proiektuko bazkideetako bat da, eta gero eta udal gehiagok sinatzen dute gutuna. Gutuna izenpetzen duten udalek konpromisoa hartzen dute bi urtean



berdintasunerako plana egin eta gauzatzeko. Planak era parte-hartzailean egina egon behar du, ebaluazio-irizpideen arabera.

Gainera, plana abian jartzeko behar adina baliabide izan behar dute udalek. Europako Gutunak tokian tokiko eta eskualdeko agintariak honela hartzen ditu: "*esku hartzeko maila egokienak dira, desberdintasunen iraupenari zein ugalketari aurre egiteko eta benetako berdintasuna eskaintzen duen gizartea sustatzeko*".

Arau horien oinarria ondoren zehaztuko diren Berdintasunerako Printzipioetan dago: *4/2005 Legea, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa*.

## 1. – TRATU-BERDINTASUNA.

Debeku da pertsonen sexuan oinarritzen den bereizkeria oro, zuzenekoa zein zeharkakoa, edozein delarik ere hartarako erabilitako era.

Legearen ondoreetarako:

- a) Zuzeneko bereizkeria dago pertsona bat sexuaren zioz edo sexuarekin zuzenean loturik dauden inguruabarrak direla eta; haurdun egonda edo ama izanda, esaterako; beste pertsona bat baino modu txarragoan tratatzen denean. Delitu gisa izan dezakeen tipifikazioa ahaztu gabe, laneko sexu-jazarpena sexuaren ziozko zuzeneko bereizkeriatzat jotzen da.
- b) Zeharkako bereizkeria dago egintza juridiko, irizpide edo eginera batek, itxuraz neutroa izanda ere, sexu bereko multzo aski handiago bati kalteak eragiten dizkionean, salbu eta egintza juridiko, irizpide edo eginera hori egokia eta beharrezkoa denean, eta sexuarekin loturik ez dauden irizpide objektiboak erabilia justifikatzeko modukoa denean.

Euskal aginte publikoek ezin izango dute inolako diru-laguntza edo laguntzarik eman sexuaren ziozko bereizkeria eragiten duen edonolako jardueratarako. Sexuaren ziozko bereizkeria dela eta, administrazio-zehapena edo zigor penala jaso duten pertsona fisiko edo juridikoak ere egoera berean geratuko dira, dena delako zehapen edo zigorrak dirauen denboran.

Euskal herri-aginteek bermatu behar dute ezen bereizkeria-egoerak eragin ditzaketen beste inguruabar batzuk ere tartean direla eta, bereizkeria anizkoitza jasaten duten emakumeek

nahiz emakume-taldeek benetan baliatzen dituztela beren oinarrizko eskubideak. Inguruabarrok honako hauek izan daitezke: arraza, kolorea, jatorri etnikoa, hizkuntza, erlijioa, politikari edo bestelako gaietarako buruzko iritziak, gutxiengo nazional baten kide izatea, ondarea, jaioterria, ezintasuna, adina, sexu-joera, edo beste edozein baldintza edo inguruabar pertsonal edo sozial.

## 2. – AUKERA-BERDINTASUNA.

Euskal herri-aginteek neurri egokiak hartu behar dituzte emakumeek eta gizonen eskubide politikoak, zibilak, ekonomikoak, sozialak eta kulturalak, eta arauetan aitortu lekizkiekeen gainerako oinarrizko eskubideak, aukera berdinekin baliatzen dituztela bermatzeko, boterea eta baliabide eta etekin ekonomikoak eta sozialak eskuratu eta kontrolatzea barne. Lege honen ondoreetarako, aukera-berdintasunaz ari garela, esan beharra dago agintea eta baliabide eta gizarte-onura eta onura ekonomikoak eskuratzeko abiagune edo hasierako baldintzak ez ezik, horiek guztiak gauzatzeko eta behar den moduan kontrolatzeko baldintzez ere ari garela.

Era berean, euskal herri-aginteek bermatu egin beharko dute ez dela oztoporik egongo lege honetan aipatzen diren eskubideak gauzatzeko eta arautzen diren baliabideak eskuratzeko; izan ere, abenduaren 4ko 20/1997 Legean oztopo horiek bertan behera uztea zehazten baita (Irisgarritasuna Sustatzen du lege horrek).

## 3. – ANIZTASUNA ETA EZBERDINTASUNA ERRESPETATZEA.

Herri-aginteek beharrezko diren neurri guztiak abiarazi behar dituzte sexuen berdintasunerako prozesuak errespetatu daitezzen bai gizonen eta emakumeen artean biologiar, bizi-baldintzei, jomugei eta beharrizanei dagozkien zauden ezberdintasunak eta aniztasuna, bai emakumeen eta gizonen kolektiboen euren barruan zauden ezberdintasunak eta aniztasuna ere.

## 4. – GENERO-IKUSPEGIA TXERTATZEA.

Euskal herri-aginteek genero-ikuspegia txertatu behar dute beren politika eta ekintza guztietan, halako moduz non horietan guztietan ezberdintasunak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburu orokorra ezarriko duten.

Lege honen ondoreetarako, honako hau da “*Genero-ikuspegia txertatzea*”: emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrizan ezberdinak modu sistematikoan kontuan hartzea, eta, horretarako, politika eta ekintza guztietan, maila guztietan eta horien

plangintza-, egikaritze- eta ebaluazio-fase guztietan, ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko xedea duten helburu eta ekintza zehatzak txertatzea.

5. – EKINTZA POSITIBOA.

Emakumeen eta gizonen benetako berdintasun eraginkorra lortzea sustatze aldera, herri-aginteeek denboran ondo mugatutako berariazko neurriak abiarazi behar dituzte, bizitzaren eremu guztietan sexuaren zioz gertatzen diren egitatezko ezberdintasunak ezabatzeko edo murrizteko.

6. – SEXUAREN ARABERAKO ROLAK ETA ESTEREOTIPOAK DESAGERRARAZTEA.

Euskal aginte publikoek sexuaren araberako rol sozial eta estereotipo batzuk desagerraraztea sustatu behar dute, emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunaren oinarri baitira eta horien arabera emakumeei etxeko eremuaren ardura eta gizonei eremu publikoaren ardura izendatzen baitzaizkie, eta horrek, gainera, balorazio eta aitorten ekonomiko eta sozial oso ezberdina eragiten du.

7. – ORDEZKARITZA OREKATUA

Euskal aginte publikoek neurri egokiak hartu behar dituzte emakumeen eta gizonen presentzia orekatua lor dadin erabakiak hartzeko eremu guztietan. Lege honen ondoretarako, kide anitzeko administrazio-organoetan ordezkariak orekatutzat joko da, hain zuzen, sexu biek gutxienez % 40ko ordezkariak dutenean.

**Euskadiko Berdintasun Legeak eragindako aurrera pausuak 2005 - 2010. Azken bost urteetako balantzea.**

Emakunde egindako balorazioan Berdintasunerako Legea indarrean egon den lehen bost urte hauetan aurrerapen garrantzitsuak egin dira esaterako berdintasunerako organismoei eta koordinazio-organoei dagozkienetan. Berdintasun egiturak sortu dira Eusko Jaurlaritzako Departamentu, Foru Aldundi eta Udaletan. Udalen kasuan %38ean igo da, 2005ean 39 udalek zuten berdintasunerako unitate bat eta 2010ean berriz, 49 Udal eta 5 mankomunitatek.

Aurrera pausu handia eman da Eusko Jaurlaritzan eta foru aldundietan goi-karguetan dagoen emakume kopuruari dagokionez eta, hein txikiagoan, udaletako goi-karguetan dagoenari dagokionez. Ezin da gauza bera esan erakunde autonomoetako eta erakunde publikoetako goi-karguetan dagoen emakume kopuruari buruz.

Aldiz, oraindik ez da lortu elkarte eta erakunde profesional eta enpresarialetako, ekonomia sozialeko erakundeetako, sindikatu etako eta erakunde politikoetako zuzendaritza organoetan emakumeen eta gizonen presentzia orekatua izatea.

Hauteskundeetara aurkezten diren hautagaitzen inguruan ezartzen duen betebeharra alderdi guztiek bete dute, bai Eusko Legebiltzarrerako, bai batzar nagusietarako hauteskundeetan, eta horrek bien osaketan efektu positiboa izan du. Nolanahi ere, emakume zerrenda-buruen presentziak txikia izaten jarraitzen du bi kasuetan, eta Eusko Legebiltzarrerako azken hauteskundeetako datuak txarragoak dira.

Plangintzari buruz jasotako datuek agerian uzten dute emakumeen eta gizonen arteko berdintasun politikak agenda politikoko zati direla, ez soilik Euskal Autonomia Erkidegoan, oro har, non 1991z geroztik baitute presentzia baita lurralde eta tokiko mailan ere. Izan ere, esan daiteke berdintasun-politika orokorrenak politika zehatzetan jaso direla lurraldeko eta tokiko mailan, eta berezko esanahi erreal eta sinbolikoa hartu dutela.

Berdintasunera zuzendutako aurrekontuak udalen kasuan gorakada handia izan da: 2010ean, udalen heren batek, gutxi gorabehera, 100.000 € inguru izan ditu arlorako; 2005ean, berdintasunerako planak zituzten udalen % 10ek baino gutxiagok zuten diru hori eskura.

Estatistikak eta azterlanak egokitzeari dagokionez Emakunderekin lankidetzan, EUSTATEk emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko atal espezifiko bat sortu du bere webgunean, eta hor hamar gai-eremuri buruzko 200 taula ageri dira.

Aurrera pasuak eman dira hizkuntzaren erabilera ez sexistan, aldizkari ofizialetan argitaratutako dokumentuak eta hainbat webgune aztertuta, emaitza positiboak dira, 2005ekoen aldean. Gutxi gorabehera, Euskal Autonomia Erkidegoko eta hiru lurraldeetako aldizkari ofizialetan barne hartzen diren dokumentuen heren bat hizkera ez-sexista erabiliz idatzita daude. 2005ean, dokumentuen % 2,9an bakarrik erabiltzen zuten hizkera ez-sexista.

### 3.planaren helburuak eta ezaugarriak

Plan honen helburu orokorra genero ikuspegiaren txertaketa lortzea da udal kudeaketan. Hau, berdintasun arauemailea eta formala gaindituz, berdintasun erreala eta eraginkorra lortzea helburu bezala dituzten berdintasunerako udal politikak martxan jarritz lortu daiteke.

Sexuaren araberako desberdintasun eta bereizkeriaz gain, beste inguruabar batzuk ere (maila, adina, desgaitasuna, sexu-aukera, inmigrazioa, etab.)egon daitezkeela kontuan eduki beharra dago eta horiek aldi berean gertatzen direnean, askotariko bereizkeria sortzen dela edo sor daitezkeela, eta horrek kalte egiten diela emakumeen posizioari eta bizi-baldintzei, eta ondorioz, herritar gisa dagozkien eskubideak osoki baliatzeari. Horrenbestez, berdintasuna lortzeko bidean ez dute berdina aurrera egingo emakume guztiek, ezta gizon guztiek ere.

Plan hau emakumeen eta gizonen egoerari buruzko diagnostiko parte-hartzeletik abiatuta egin da non udalerrian benetako berdintasuna lortzeko indarguneak eta hobetzeko esparruak identifikatu dira.

Emakumeen eta Gizonen arteko Berdintasunerako Orioko Udalaren I. Planak honako **ezaugarri** hauek ditu:

- **4 urteko indarraldia** du: 2013-2016 aldirako egin da.
- Aurretiatzko diagnostikoarekin alderatuta, **era parte-hartzailean egin da**, Berdintasunaren Talde Eragilearekin batzarrak aurrera eramanez, Udaleko arlo desberdinetako arduradun eta teknikariekin elkarrizketak eginez, herriko gizarte eragileekin galdetegiak eginez eta deialdi zabala izan zuen herri topaketa bat ospatuz.
- Aipatu plana koordinatzeko eta sustatzeko **arduraduna Gizarte Ongizate** saila dela.
- **Herriko emakumeen talde batekin hitzarmen** bat aurrera eramateko asmoa du udalak, hitzarmen horren bitartez, alde batetik, herritarren konpromiso eta parte hartzea ziurtatzen da eta bestetik bertako emakume eta gizonen berdintasuna lortzeko ekintzen plangintza sustatzeko egitura bat egotea Planari begira.

- **Plan ireki eta malgua** da, eta urteko plan operatiboak definitu behar dira.
- **Plan ebaluagarria** da, eta lortutako helburuak etengabe ebaluatzeko adierazleak hartzen ditu barne.
- Erantzukizuna duten Arloek eta Erakundeek aurreikusitako denboran eta erabilgarri dauden baliabideekin garatzeko **helburuak eta arlo bideragarriak** jasotzen ditu.
- Udalerriari dagokion tresna da, eta **politikarien, teknikarien eta herritarren konpromisoa** dakar.

## 4. Diagnostikoan jasotako hobetzeko arloak

Jarraian aurkezten dira antzeman diren hobetzeko aspektu nagusiak. Hobekuntza ildo hauek EAEko Emakume eta Gizonen Berdintasunerako V. Planarekin bat datoz.

### Emakume eta gizonen berdintasunerako Gobernantza

#### EGITURAK

- Udalean Berdintasun Arlo bat sortzea.
- Berdintasunean arituko den herri batzordea sortzea.
- Enplegu sustapenean emakumeen presentzia bermatzea.

#### EZAGUTZA

- Orokorrean, Udaleko ekintzen plangintza Genero Ikuspegia irizpidetzat hartuta antolatzea.
- Genero ikuspegia txertatzeko tresnak sortzea, hala nola, gidak eta materialak.

#### SENTZIBILIZAZIOA

- Udaleko dokumentazio eta karteletan hizkuntza eta irudi ez sexistak kontutan izanda aztertzen hastea.
- Argitalpenak, baldintzen pleguak eta enplegu-eskaintzak aztertzen hastea hizkuntzan nahiz prozesuetan berdintasun-printzipioak bermatzeko.
- Udaletako arlo guztietan, datuak jasotzen direnean sexuaren arabera bereiztuta jasotzea.

#### PRESTAKUNTZA

- Udaleko langileriak emakume eta gizonen arteko berdintasunaren inguruko prestakuntza jasotzen hastea.

### Jabekuntza eta baloreen aldaketa

#### SENTZIBILIZAZIOA ETA PRESTAKUNTZA

- Jostailu eta ipun ez sexisten inguruko kanpaina sortzea.
- Emakumeei zuzendutako brikolajeari buruzko ikastaro bat antolatzea.
- Nerabeentzako kirol-jarduerak sustatzen jarraitzea, batez ere nesken kasuan, epe horretan ez dezaten kirola alde batera utzi.
- Herriko gazteei zuzendutako zutanoari buruzko ikastaro bat antolatzea.

- Beste kirol mota batzuk baloratzen hasia, adibidez kooperatiboak direnak.
- Egun konkretuetan sentsibilizazio kanpainak antolatzea, adibidez martxoaren 8an, azaroaren 25ean...
- Lehen eta bigarren hezkuntzako ikastetxeetan berdintasunaren eta afektuzko sexu-hezkuntzaren baloreak sustatuko dituen prestakuntza programak sortzea.
- Orioko emakumeek historian zehar herriari egin dizkioten ekarpenei buruzko ikerketa bat aurrera eramatea.
- Jaietan berdintasuna eta aniztasuna sustatzeko ekintzak antolatzea.
- Emakume etorkinekin lanketa berezia egin.
- Emakume nagusien lanketa berezia egin.

#### COORDINAZIOA

Arlo desberdinen elkarlana sustatu sentsibilizazio kanpaina desberdinak martxan jartzeko.

#### Gizarte antolakuntza erantzunkidea

##### SENTZIBILIZAZIOA

- Lan erreproduktiboa baloratzea.
- Ikastetxeetan erantzunkidetasuna sustatzeko sensibilizazio-kanpainak egitea.
- Gurasoei zuzendutako prestakuntzetan erantzunkidetasunari buruzko moduluak sartzea.

##### TRESNAK

- Haurreskolan plaza gehiago sortzea.

#### Emakumeen aurkako indarkeria

##### SENTZIBILIZAZIOA

- Autodefentsa ikastaroak antolatzea.
- Azaroaren 25ean, emakumeen aurkako indarkeriarekin amaitzeko borrokaren nazioarteko egunean, ekintza desberdinak antolatzea.
- DBHko ikasleei zuzendutako indarkeriazko jarrerei eta jarrera sexistei aurre egiteko tailerrak aurrera eramatea.

##### BALIABIDEAK

- Emakumeenganako indarkeriaren inguruko egoerari buruzko diagnosi bat egitea
- Emakumeenganako indarkeriaren aurkako Tokiko Protokolo bat sortzea.
- Herrian dauden puntu ilun edo arriskutsuak identifikatzea.



## 5. jarduera-plana

Planaren Arloak kontuan hartuta, 2013-2015 aldiaren egingo diren helburuak eta ekintzak landuko dira atal honetan. **Helburuek** aldarazi nahi den gizartearen errealitatea definitzen dute; lehenetsuna zer egitekeri eman behar zaion finkatzen dute eta, proposatutako adierazleen eta ondorengo ebaluazioen bidez, lortutako emaitzak zehazten dituzte. I. Plan honetan arlo bakoitzerako helburuak zehaztuko dira, eta horietako bakoitzean gauzatu beharreko **ekintzak** hartuko dira kontuan, EAeko V. Berdintasun Planean jasotzen diren ekintza-multzoetan taldekatuta eta ekintza mota kontutan izanda:

ARLOAK	HELBURUAK	EKINTZAK
<b>EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNERAKO GOBERNANTZA</b>	<b>3</b>	<b>15</b>
Prestakuntza/Sentsibilizazioa		2
Araudia		4
Materialak		1
Ikerketak/ analisiak		2
Baliabideak/programak		5
Emakumeak ikustaraztea		1
<b>EMAKUMEEN AHALDUNTZEA ETA BALIOEN ALDAKETA</b>	<b>5</b>	<b>21</b>
Prestakuntza/Sentsibilizazioa		7
Ikerketak/ analisiak		1
Baliabideak/programak		11
Emakumeak ikustaraztea		2
<b>GIZARTE-ANTOLAKUNTZA ERANTZUKIDEA</b>	<b>2</b>	<b>6</b>
Prestakuntza/Sentsibilizazioa		2
Ikerketak/ analisiak		1
Baliabideak/programak		3
<b>EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA</b>	<b>3</b>	<b>11</b>
Prestakuntza/Sentsibilizazioa		7
Materialak		1
Ikerketak/ analisiak		1
Baliabideak/programak		2

**GUZTIRA: 13 helburu eta 53 ekintza**

## Emakumeen eta gizonen berdintasunerako gobernantza

### G.1. helburua

Udal barnean emakume eta gizonen arteko berdintasuna sustatzen dituzten egiturak sortu.

#### Ekintzak:

**G.1.1.** Udaleko aurrekontuetan berdintasunari partida ekonomiko bat egokitzea. **2013**

**G.1.2.** Berdintasunean arituko den herri batzordea sortzea. **2013**

**G.1.3.** Berdintasun Arloa sortu Udaleko langile bat arlo honen arduradun bezala izendatuz **2014**

**G.1.4.** Berdintasunerako talde eragilea indartzea hilero batzarrak eginez. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea

**Inplikatuak:** Idazkaritza; Kontuhartzailletza, emakume eta gizonen berdintasunerako talde eragilea.

#### Adierazleak:

- Udaleko aurrekontuetan berdintasunari partida ekonomiko bat egokitu zaion ala ez.
- Berdintasuna sustatzen duen herri batzordea sortu den ala ez.
- Berdintasun arloa sortu den ala ez
- Berdintasun talde eragilearen batzar kopurua, parte hartzaileak eta datak.

### G.2. helburua:

Genero-ikuspegia udal-arloetako eguneroko lanean sustatu.

#### Ekintzak:

**G.2.1.** Genero-ikuspegia udal-kudeaketan txertatzeko gida bat egitea. **2014**

**G.2.2.** Udaleko zerbitzu eta arlo guztietan datuak sexuaren arabera jasotzea. **2013-2016**

**G.2.3.** Egiten diren udal ikerketa eta azterketetan pertsonen datuak ematen badira hauek sexuz bereiztea. **2013-2016**

**G.2.4.** Udaleko langileen eta kargu politikoen berdintasunaren inguruko prestakuntza ematea, emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 17. artikuluan ezartzen den moduan. **2013-2016**

**G.2.5.** Udalaren diru-laguntzen araudi eta programetan genero-ikuspegia txertatzea, **2013-2016**

**G.2.6.** Balorazio-batzordeetan (sariak, hautaketa-epaimahaietan...) sexuen arteko parte-hartze orekatua izatea bermatzea emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 20.4. b); 5., 6., 7. eta 8. artikuluan ezartzen den moduan. **2013-2016**

**G.2.7.** Udalean barne eta kanpo mailan sortzen diren dokumentazio eta kartelak hizkuntza ez sexista kontutan izanda aztertzen hasia. **2013.**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea

**Inplikatuak:** Idazkaritza; kontuhartzailtza; kirola eta gazteria; hirigintza; Euskara, kultura eta merkataritza.

**Adierazleak:**

- Genero-ikuspegia udalaren kudeaketan txertatzeko gida.(bai/ez)
- Genero-ikuspegia udalaren kudeaketan txertatzeko gida egiteko prozesuan sentsibilizatutako emakume eta gizon kopurua, lanpostuaren arabera.
- Genero-ikuspegia udalaren kudeaketan txertatzeko gidak duen erabilpen-maila, udal-langileen ustetan.
- Eskaintako berdintasunaren inguruko ikastaro kopurua eta mota, urtearen arabera.
- Udaleko zerbitzuetan datuak sexuaren arabera jasotzea (bai/ez, zein arlo eta zerbitzuetan)
- Udalean egin diren ikerketa eta azterketek informazioa sexuz bereiztuta (bai/ez; kopurua).

### **G.3. helburua:**

Udal-langileen kudeaketan genero-ikuspegia sustatu.

**Ekintzak:**

**G.3.1.** Udaleko enplegu-eskaintzen baldintza-xedapenetan genero ikuspegia txertatzea. **2014-2016**

**G.3.2.** Enplegu sustapenean emakumeen presentzia bermatzea. **2013-2016**

**G.3.3.** Emakume eta gizonen berdintasunarekin zerikusia duten gaiak oposaketetako gaien artean barne egotea, emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 17.4. artikuluan ezartzen den moduan. **2013-2016**

**G.3.4.** Udaleko ekintzen plangintzan genero ikuspegia irizpidetzat hartzea. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea

**Inplikatuak:** Idazkaritza; gobernu batzordea

**Adierazleak:**

- Genero-ikuspegia aintzat hartuta berrikusitako argitalpen, baldintza-xedapen eta enplegu-eskaintzak (bai/ez; jarraipena).
- Oposaketetan genero-berdintasunaren politikekin zerikusia duten gai-zerrenda kopurua eta mota.
- Udalaren diru-laguntzen araudien kopurua eta mota, erakunde lizitatzailak (enpresek) emakumeen eta gizonen berdintasunera bideratutako politika eta jardueren garapenean izan duten ibilbidea aintzat hartuta (bai/ez; jarraipena).
- Udaleko ekintzen plangintzan genero ikuspegia kontutan hartu den ekintza kopurua.

## Emakumeen ahalduntzea eta balioen aldaketa

**programa: pertsonen autonomia eta balioen aldaketa**

### E.1. helburua

Autonomiaren garapena eta genero jabetza sustatu adin ezberdinetako emakumeengan aniztasuna kontuan izanik.

**Ekintzak:**

**E.1.1.** Ahalduntzearen inguruan ekintzak antolatu adin guztietako emakumeentzat eta jatorrizko aniztasuna eta aniztasun funtzionala duten emakumeentzat. **2013-2016**

**E.1.2.** Ekonomikoki behartsuak eta baztertzeko arrisku-egoeran dauden emakumeentzako jabekuntza programa egitea. **2014-2016**

**E.1.3.** Emakume etorkinentzako guneak sortzea. **2014**

**E.1.4.** Emakume etorkinak kontutan eduki ekintzak programatu eta planifikatzerako orduan. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea; Berdintasun talde eragilea

**Inplikatuak:** Xaltxerak; herriko beste elkarte batzuk.

**Adierazleak:**

- Ahalduentzearen inguruan antolatutako ekintza kopurua, partehartzea sexuaren arabera eta balorazioa.
- Ekonomikoki behartsuak eta baztertzeko arrisku-egoeran dauden emakumeentzako jabeakuntza programa egina, ekintza kopurua, parte-hartzea, balorazioa.
- Emakume etorkinentzako sortutako guneak (zb. Mota).
- Emakume etorkinak kontutan hartu diren ala ez jaietako ekintzak programatu eta planifikatzerako orduan. (zer eta nola)

## **E.2. helburua**

Balioen aldaketa sustatu, sexuaren araberako gizarte-rolak eta estereotipoak ezabatuta.

**Ekintzak:**

- E.2.1.** Berdintasuna sustatzeko programa bat martxan jartzea hezkuntza formala eta ez formala barne izanik (NAHIKO programa). **2014**
- E.2.2.** Berdintasuna sustatzeko tresnak eta baliabideak pasatu hezkuntza eragileei. **2013.2016**
- E.2.3.** Eskolako gurasoentzako berdintasuna eta genero indarkeriaren prebentzioari buruzko formakuntza antolatzea. **2014**
- E.2.4.** Herriko hezkuntza zentroen eta gurasoen artean elkarlanean hezkidetzeta eta balioen aldaketa lantzeko ekimen bat sortu. **2014**
- E.2.5.** Ipuin-kontalari, jolas eta ekintza ez-sexistak antolatzea udalerriko neska-mutilentzat eta gurasoentzako. **2013-2016.**
- E.2.6.** Kirol praktikaren ikerketa bat egitea genero ikuspegitik eta egoera hobetzeko plana egitea. **2015**
- E.2.7.** Emakumeen kirol praktika hobetzeko ekintzak antolatzen jarraitzea bereziki nerabeei . **2013-2016**
- E.2.8.** Emakume eta kirolari buruzko jardunaldiak egitea. **2016**
- E.2.9.** Aniztasun funtzionala daukaten emakumeek kirola egiteko estrategiak bilatu. **2014-2016**

**E.2.11.** Sentsibilizazio-kanpainak antolatzea data jakinetan, adibidez, martxoaren 8an, Emakumeen Nazioarteko Egunean, eta azaroaren 25ean, Emakumeen aurkako Indarkeriaren kontra borrokatzeko Nazioarteko Egunean, ekainaren 28 Gay eta Lesbianen Nazioarteko Egunean. **2013-2015.**

**E.2.12.** Udalekuetako hezitzaileekin elkarlanean genero ikuspegia txertatu programazioan. **2013-2016**

**E.2.13.** Udalekuetako begiraleak berdintasunean eta Genero Indarkeriaren prebentzioan formakuntza jasotzen dutela bermatzea. **2013-2016.**

**E.2.14.** Berdintasuna, emakumeak, etab.en inguruko atal bat sortu Udal Liburutegian. **2014**

**Sail arduraduna:** Euskera, Kultura eta merkataritza; kirola eta gazteria.

**Inplikatuak:** Jai Batzordea, Liburutegia; Gaztelekua, eskola, herri ikastola, AMPA, Xaltxerak eta herriko beste elkarte batzuk.

**Adierazleak:**

- Hezkidetzeta programa egina, ekintzak, parte-hartzea eta balorazioa sexuz bananduta.
- Eskolako gurasoentzako berdintasuna eta genero indarkeriaren prebentzioari buruzko formakuntza antolatu da (bai/ez) parte hartze maila sexuaren arabera.
- Ipuin-kontalari, jolas eta ekintza ez-sexistak udalerriko neska-mutilentzat eta gurasoentzako antolatuta, ekintzak, parte-hartzea eta balorazioa sexuz bananduta.
- Kirol praktikaren ikerketa genero ikuspegitik eta egoera hobetzeko ikerketa eta plana egin den ala ez.
- Aniztasun funtzionala daukaten emakumeak kirola egiteko ekintzak, ikerketak etab. Aurrera eraman diren ala ez eta zein motatako ekintzak.
- Herriko hezkuntza zentroen eta gurasoen artean elkarlanean hezkidetzeta eta balioen aldaketa lantzeko ekimen bat sortu den ala ez.
- Emakumeei zuzendutako Brikolaje tailer bat sortu den ala ez.
- Sentsibilizazio-kanpainen (martxoaren 8, azaroaren 25, ekainaren 28) ekintzak, parte-hartzea eta balorazioa sexuz eta adinez banandua.
- Udalekuetako hezitzaileekin elkarlanean genero ikuspegia txertatu den ala ez programazioan eta nola.
- Udalekuetako begiraleak berdintasunean eta Genero Indarkeriaren prebentzioan formakuntza jaso duten ala ez.

- Liburutegian berdintasunarekin, emakumeekin etab. Erlazionaturiko material eta dokumentazio kopurua.

**programa: programazio sozio-politiko eta eragina**

### **E.3. helburua**

Emakumeen elkartegintza-mugimendua eta emakumeen parte-hartzea elkarre-egituran sustatu.

#### **Ekintzak:**

**E.3.1.** Sentsibilizazio ekintzak antolatzea adin ezberdineko emakumeei begira parte-hartze eta elkartegintzari lotuta. **2013-2016**

**E.3.2.** Emakume etorkin eta bertokoen arteko topaketak antolatu **2014-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea, Xaltxerak

**Inplikatuak:** euskara, kultura eta merkataritza;herriko elkarteak; Karkara; Hitza

#### **Adierazleak:**

- Sentsibilizazio ekintzak adin ezberdineko emakumeak parte-hartze eta elkartegintzari lotuta egin den ala ez, ekintzak, parte-hartzea, balorazioa adinez bananduta.
- Bertoko eta etorkinak diren emakumeen topaketa aurrera eraman den ala ez. Parte hartzaile kopurua.

### **E.4. helburua**

Kulturgintzan ari diren bertoko eta kanpoko emakumeak ikustarazi.

#### **Ekintzak:**

**E.4.1.** Emakume sortzaileen topaketa eta ekintzak antolatzea, bultzatu eta sustatu orokorrean eta jaietan ere. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Euskera, kultura eta merkataritza;

**Inplikatuak:** Gizarte Ongizatea; Xaltxerak; elkarteak; Karkara; Hitzza

**Adierazleak:**

- Emakume sortzaileen topaketa eta ekintzak antolatu diren ala ez, zein motatakoak.

#### **E.5. helburua**

Kirolean ari diren emakumeak ikustarazi bertokoak eta kanpokoak.

**Ekintzak:**

**E.5.1.** Emakume kirolariak ikustarazteko ekintzak antolatzea, orokorrean eta jaietan ere. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Euskara, kirola eta gazteria;

**Inplikatuak:** Gizarte Ongizate; Xaltxerak; elkarteak; Karkara; Hltza

**Adierazleak:**

- Bertoko edo kanpoko emakume kirolariak ikustarazteko ekintzarik egin den ala ez, zenbat eta zein motatakoak.

## **Gizarte-antolakuntza erantzunkidea**

#### **OC.1. helburua:**

Erantzunkidetasuna eta zaintzaren etika sustatu.

**Ekintzak:**

**OC.1.1.** Sentsibilizazio ekintzak antolatzea gizarte antolakuntza erantzunkide baten beharra ikustarazteko (*Erantzunkidetasunaren astea*) **2014-2016**

**OC.1.2.** Erantzunkidetasunaren aldeko jarrera eta pertsona eredugarrien adibideak zabaltzea. **2014-2016**

**OC.1.3.** Lan-trukearen tailerrak egitea gizon eta emakumeei zuzenduta. **2013-2016**

**OC.1.4.** Oporretan ume eta gazteei zuzendutako aisialdirako programak sustatzen jarraitzea. **2013-2016**



**OC.1.5.** Antolatzen diren udaleko ekintzetan kontziliaziorako zerbitzuak ipintzea. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea; Xaltxerak; elkarteak

**Inplikatuak:** kirola eta gazteria; euskera, kultura eta merkataritza; Karkara; Hitza

**Adierazleak:**

- Erantzunkidetasunaren astea aurrera eraman den ala ez. Ekintza kopurua eta mota; parte hartzea sexua eta adinaren arabera; balorazioak.
- Erantzunkidetasunaren aldeko jarrera eta pertsona eredugarrien adibideak zabaldu diren ala ez eta nola.
- Lan-trukearen tailerrak aurrera eraman diren ala ez eta parte hartzea sexuaren arabera.
- Oporretan ume eta gazteei zuzendutako aisialdirako programak sustatu diren ala ez. Kopurua eta parte-hartzea sexuaren arabera.
- Antolatzen diren udaleko ekintzetan kontziliaziorako zerbitzuak ipini diren ala ez, nolakoak.

**OC.2. helburua:**

Menpekodun pertsonen zaintzarako baliabideak eta zerbitzuak hobetu.

**Ekintzak:**

**OC.2.1.** Menpekodun pertsonen zaintzarako behar eta baliabideen azterketa eta ekintza plana egin genero ikuspegitik. **2016**

**Sail arduraduna:** **berdintasuna;** Gizarte Ongizatea

**Inplikatuak:** Gizarte Ongizate, eguneko zentroa, Sendian elkarteak.

**Adierazleak:**

- Menpekodun pertsonen zaintzarako behar eta baliabideen azterketa eta ekintza plana egin den ala ez genero ikuspegitik.

## Emakumeen aurkako indarkeria

programa: *sentsibilizazioa eta prebentzioa*

### V.1. helburua:

Indarkeriarik gabeko portaera-ereduen garapena sustatu.

### Ekintzak:

**V.1.1.** Azaroaren 25a, Emakumeen Kontrako Indarkeriaren Aurkako Nazioarteko egunaren aldarrikapena aurrera eraman. **2013-2016**

**V.1.2.** EAEko emakumeen aurka egindako erasoen salaketa publikoak egitea. **2013-2016.**

**V.1.3.** Udalerriko gizonen parte-hartzea sustatzea emakumeen aurkako indarkeriaren sentsibilizazio- eta prebentzio-programetan. **2013-2016**

**V.1.4.** Jaietako programazioan udal konpromisoa azpimarratzea eraso sexisten inguruan. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea; Xaltxerak

**Inplikatuak:** jai batzordea, herria, elkarteak, eskola, ikastola, osasun zentroa

### Adierazleak:

- Azaroaren 25a, Emakumeen Kontrako Indarkeriaren Aurkako Nazioarteko egunean antolatutako ekintzak, parte-hartzea, balorazioak sexuz eta adinez bananduta.
- EAEko emakumeen aurka egindako erasoen salaketa publikoen kopurua, parte-hartzea sexuz eta karguz bananduta.
- Udalerriko emakumeen aurkako indarkeriaren sentsibilizazio- eta prebentzio-programetan parte-hartu duten gizon kopurua adinaren arabera.
- Jaietako programazioan udal konpromisoa azpimarratua eraso sexisten inguruan.

### V.2. helburua:

Emakumeen kontrako indarkeriazko portaeren prebentzioa landu.

### Ekintzak:

**V.2.1.** Gazteentzako tailerrak egitea indarkeriazko portaerak eta sexistak prebenitzeko, eta tratu egokiak bultzatzeko. **2014-2016**

**V.2.2.** Jai giroan eraso sexistak prebenitzeko sentsibilizazio ekintzak antolatzea. **2013-2016.**

**V.2.3.** Genero ikuspegia duen herriaren segurtasunaren inguruko diagnostiko bat egitea. **2013**

**V.2.4.** Adin guztietako emakumei zuzendutako autodefentsa tailerrak antolatzea. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea, Xaltxerak

**Inplikatuak:** jai batzordea, eskola, ikastola, gazte asanblada, Hirigintza.

**Adierazleak:**

- Gazteentzako egiten jarraitzea indarkeriazko portaerak eta sexistak prebenitzeko, eta tratu egokiak bultzatzeko. Tailer kopurua, parte-hartzea, balorazioa sexuz bananduta.
- Jai giroan eraso sexistak prebenitzeko sentsibilizazio antolatutako ekintza kopurua , parte-hartzea, balorazioa sexuz bananduta.
- Genero ikuspegia duen herriari buruzko segurtasunari buruzko diagnostikoa egin de ala ez.
- Autodefentsa tailerrak egin diren ala ez.

**programa: arreta**

**V.3. helburua:**

Emakume biktimen babes eta arreta osoa bermatu.

**Ekintzak:**

**V.3.1.** Indarkeriaren biktima diren emakumeentzako Arretarako Tokiko Protokoloa sortzea. **2013**

**V.3.2.** Gipuzkoako Foru Aldundia, Orion eta Urola kostan dauden indarkeriaren biktima diren emakumei arreta emateko zerbitzuen berri ematea sakeleko-gida bat sortuz. **2014**

**V.3.3.** Emakumeen aurkako indarkeriari buruz trebakuntza-ekintzak egitea esku-hartzen duten langileentzat. **2013-2016**

**Sail arduraduna:** Gizarte Ongizatea, osasun zentroa

**Inplikatuak:** eskola, ikastola, haurreskola, Gizarte zerbitzuak,



**Adierazleak:**

- Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimen arretarako tokiko protokoloa sortu den ala ez.
- Gipuzkoako Foru Aldundia, Orion eta Urola kostan dauden indarkeriaren biktima diren emakumeei arreta emateko zerbitzuen berri ematen duen gida sortu den ala ez.
- Emakumeen aurkako indarkeriari buruz trebakuntza-ekintzak esku-hartzen duten langileentzat eginda (ordu kopurua, parte-hartzea eta balorazioak sexuz bananduta)

## 6. planaren kudeaketa

### 6.1. Koordinazioa eta programazioa

Emakume eta gizonen arteko berdintasunerako 4/2005 Legearen 10. artikulua jasotzen duenaren arabera tokiko administrazioek, euren eskumenen esparruan, egiturak egokitu behar dituzte unitate administratibo bat egon dadin, emakume eta gizonen arteko berdintasunerako politikak bultzatzeaz, programatzeaz, ebaluatzeaz eta horiei buruz aholkatzeaz arduratzeko.

#### **Sustapen egitura**

Plan horren jarduera-programatik eratorritako helburuak eta ekintzak erdiesteko, beharrezkoa da berorren sustapeneko, jarraipeneko eta ebaluazioko egiturak izatea. Sustapenerako Talde Eragilea Gizarte Ongizate arloan kokatuta dago, eta 5 pertsonak osatzen dute: Gizarte Ongizateko zinegotziak, gizarte langileak eta Xaltxerak taldeko 3 kidek.

Sustapenerako talde hau mixtoa da, hau da herritar teknikari eta politikariek osatua dago. Etorkizunari begira, egokiena herritarren eta politikarien konpromisoaz gain, berdintasunean aditua den talde bat sortzea litzateke, Berdintasun Plana indartu eta aurrera eramateko gai honen inguruko ardurak hartzen dituzten teknikarien presentzia oso garrantzitsua baita.

2013 urteari begira, Udaleko aurrekontuetan berdintasuna sartzeko asmoa dago.

Orioko Udalak gaur egun ez duenez berdintasun arlorik ezta gai hau lantzen duen profesionalik bertako langileen artean, eta momentuz dagoen egoera ekonomikoa kontutan izanda, berdintasun arlo edo zerbitzu bat izan arte sortutako Sustapen Egitura izango litzateke Berdintasun Plan hau bideratuko duen taldea.

Sustapen egitura honen zereginak hurrengo hauek izango dira Planaren iraunaldian zehar:

- Urteko lehentasunak zehaztea berdintasunari dagokionez.
- Plangintza bat sortzea dauden baliabideetan oinarritutakoa (ekonomikoak, pertsonalak etab.)
- Ekintzak aurrera eraman daitezten egituraren partaideen ardurak banatzea.

- Egiten diren ekintzen jarraipena eta balorazioa egitea.

Lan honen koordinazioa eta jarraipena posible izan dadin, talde eragile hau hilean behin batzartuko litzateke.

I. plan honen programaziorako, Urteko Programa Operatiboak egingo dira aurreko ekitaldiko azken hiruhilekoan. Urteko Plan Operatibo horiek berdintasun sustapen egiturak adostuko ditu eta hurrengo aspektuak izango ditu kontuan:

- Helburuak, ekintzak, egin beharreko jarduerak, inplikaturako arloak, egutegia, aurrekontua eta ebaluaziorako adierazleak kontuan hartuko dituzten lan-planak egingo dira.
- Programa Operatibo bakoitzerako aurrekontu orokor bat.

## 6.2. Planaren ebaluaketa

I Berdintasun Planen ebaluazioa jarraitua egingo da eta urteko memoria bat egingo da. Ebaluaketa maila ezberdinetan emango da:

- Betetze mailaren ebaluaketa: plan operatiboa jarraituz ekintzen jarraipen kuantitatiboa egingo da, hurrengo aldagaiak kontutan izanik:
  - egina
  - partzialki egina
  - ez egina
  - egina baina ez zegoen planifikatuta
  - arrazoiak
- Prozesuaren ebaluazioa: ezarpen prozesuaren indar-guneak eta hobetzeko arloak aztertuko dira planean parte-hartzen duten udal teknikari, politikari eta gizarte eragileei galdetuz. Hurrengo esparruetan erreparatuko da, besteak beste: inplikazioa, lanerako tresnak eta koordinazioa, komunikazioa, partaidetza-prozesuak, etab.
- Eraginaren ebaluazioa: berdintasun politikak dituzten eraginak aztertuko dira eta gizon eta emakumeen arteko berdintasunean eman diren aurrerapausoak neurtuko dira.

Bestalde, Emakundek ebaluaketarako urtero eskatzen duen planen jarraipenerako galdetegi elektronikoa beteko da. Gizarte Ongizate sailak burutuko du beste arloekin elkarlanean. Prozesuaren ebaluaketa eta inpaktua aurrera eramateko, elkarrizketak, galdeketak etab. Erabiliko dira.

### 6.3. Baliabideak

#### Udal aurrekontua

Hurrengo 4 urtetarako, berdintasunerako I. plana burutzeko aurrekontua zehaztuko da. Plan hau indarrean dagoen gainerako urteetarako, aurrekontua mantendu edota hobetu egingo da, eta aurreko urteko azken hilabetetan ezarriko da.

#### Diru-laguntzak

Emakunde, Gipuzkoako Foru Aldundiko Berdintasun arloko diru-laguntzak eta Gipuzkoako Foru Aldundiko eta Eusko Jaurlaritzako departamentu ezberdinek (kultura, hezkuntza, hirigintza, etab.) kudeatutako diru-laguntza ezberdinak.

### 6.4. Ebaluaketarako tresnak

## Egindako ekintzen ebaluaketa fitxa

X Helburua :

<b>x Ekintza:</b>		
<b>Pertsona arduraduna</b>	<b>Inplikaturako erakundeak</b>	<b>Kostu ekonomikoa ( edo diru laguntza)</b>
Parte hartzaile kopurua (sexua, arloa eta Gizarte eragileak kontutan izanda)		
<b>Prozesuaren adierazleen arabera egin diren ekintzak</b>	<b>kronograma</b>	
<b>Oharrak</b>		



Plan operatiboaren ebaluaketa egiteko fitxak

ARLOA ETA HELBURUA	EKINTZAK	EGUTEGIA												Aurreko aurrekontua	Amaierako aurrekontua	

ARLOA	Eginda (Zbk.)	Partzialki egina (Zbk.)	Ez egina (Zbk.)	Egina vaina planifikatu gabea (Zbk)
<b>TOTAL</b>				

ARLOA	Egin gabeko ekintzak	ARRAZOIAK

ARLOA	Egindako ekintza baina planifikatu gabea	ARRAZOIAK

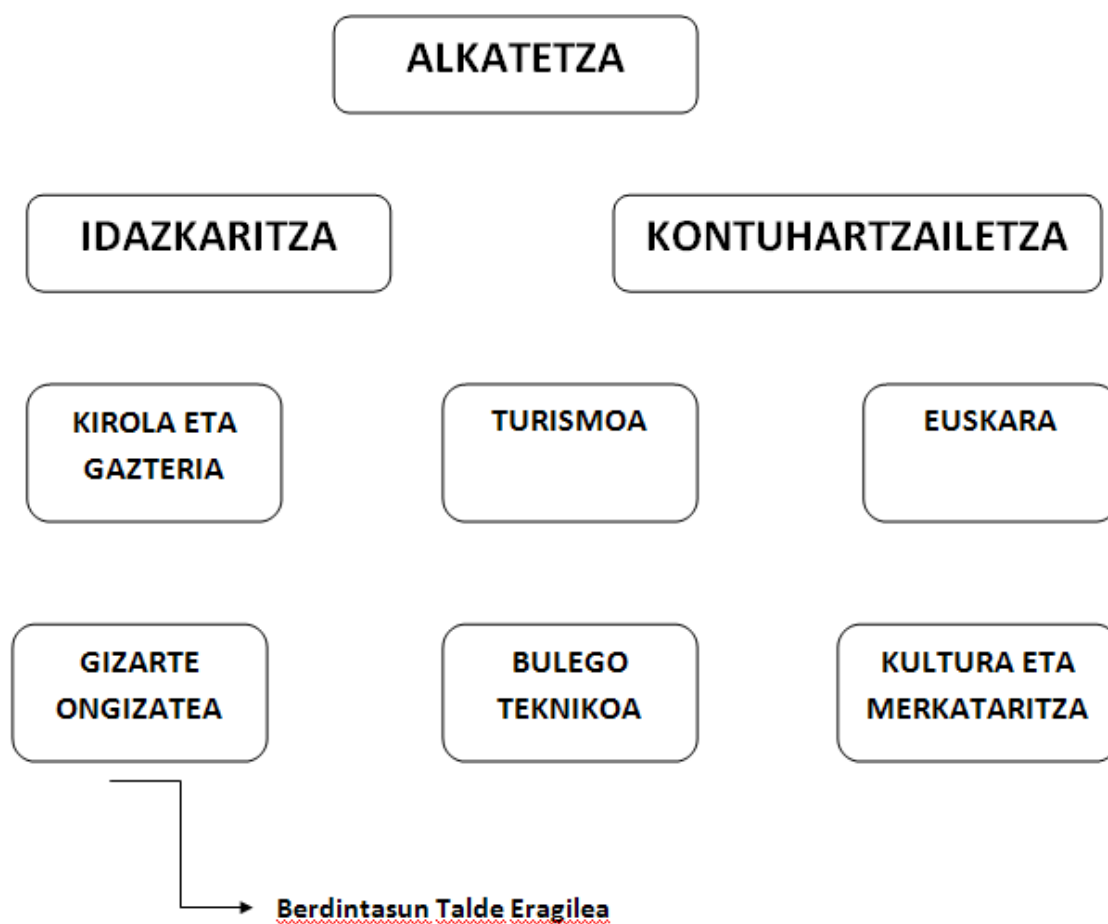
## URTEKO MEMORIA EGITEKO AMIA

- Ahuleziak (barnekoak)
- Mehatxuak (kanpokoak)
- Indarguneak (barnekoak)
- Aukerak (kanpokoak)

## URTEKO MEMORIAren egitura

1. Sarrera
2. Plan operartiboaren betetze maila
3. Prozesuaren ebaluaketa
4. Eraginaren ebaluaketa
5. Jarraipen ekonomikoa
6. Ondorioak
7. Hurrengo urterako Plan Operatiboa
8. Egindako produktu eta dokumentuen zerrenda

## 7. organigrama



## 8.kronograma

Atal honetan zehar aurreko ataletan azaldu eta zehaztutako ekintzen kronograma azalduko da Planaren iraupena kontutan izanda, hau da 2013.urtetik 2016ra. Hurrengo taulan azaltzen den kronograma ekintza motaren arabera sailkatuta dago. Sailkapen honen bitartez, Prestakuntza/sentsibilizazio, araudien inguruko, materialak, ikerketa/analisiak, baliabide/programak edota emakumeak ikustarazteko ekintzak diren desberdindu daiteke.

EKINTZA MOTA ETA KOPURUA	2013	2014	2015	2016
<b>PRESTAKUNTZA ETA SENSIBILIZAZIOA (18)</b>				
<b>G.2.2.</b> Udaleko zerbitzu eta arlo guztietan datuak sexuaren arabera jasotzea.				
<b>G.2.4.</b> Udaleko langileen eta kargu politikoen berdintasunaren inguruko prestakuntza ematea, emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 17. artikuluan ezartzen den moduan.				
<b>E.2.3.</b> Eskolako gurasoentzako berdintasuna eta genero indarkeriaren prebentzioari buruzko formakuntza antolatzea.				
<b>E.2.5.</b> Ipuin-kontalari, jolas eta ekintza ez-sexistak antolatzea udalerriko neska-mutilentzat eta gurasoentzako.				
<b>E.2.8.</b> Emakume eta kirolari buruzko jardunaldiak egitea.				
<b>E.2.11.</b> Sentsibilizazio-kanpainak antolatzea data jakinetan, adibidez, martxoaren 8an, Emakumeen Nazioarteko Egunean, eta azaroaren 25ean, Emakumeen aurkako Indarkeriaren kontra borrokatzeko Nazioarteko Egunean, ekainaren 28 Gay eta Lesbianen Nazioarteko Egunean.				
<b>E.2.13.</b> Udalekuetako begiraleak berdintasunean eta Genero Indarkeriaren prebentzioan formakuntza jasotzen dutela bermatzea.				
<b>E.3.1.</b> Sentsibilizazio ekintzak antolatzea adin ezberdineko emakumeei begira parte-hartze eta elkartegintzari lotuta.				
<b>E.3.3.</b> Emakume etorkin eta bertokoen arteko topaketak antolatu				
<b>OC.1.1.</b> Sentsibilizazio ekintzak antolatzea gizarte antolakuntza erantzunkide baten beharra ikustarazteko (Erantzunkidetasunaren astea)				
<b>OC.1.2.</b> Erantzunkidetasunaren aldeko jarrera eta pertsona eredugarrien				

adibideak zabaltzea.				
V.1.1. Azaroaren 25a, Emakumeen Kontrako Indarkeriaren Aurkako Nazioarteko egunaren aldarrikapena aurrera eraman				
V.1.2. EAEko emakumeen aurka egindako erasoen salaketa publikoak egitea.				
V.1.3. Udalerriko gizonen parte-hartzea sustatzea emakumeen aurkako indarkeriaren sentsibilizazio- eta prebentzio-programetan.				
V.1.4. Jaietako programazioan udal konpromisoa azpimarratzea eraso sexisten inguruan.				
V.2.1. Gazteentzako tailerrak egitea indarkeriazko portaerak eta sexistak prebenitzeko, eta tratu egokiak bultzatzeko.				
V.2.2. Jai giroan eraso sexistak prebenitzeko sentsibilizazio ekintzak antolatzea.				
V.3.3. Emakumeen aurkako indarkeriari buruz trebakuntza-ekintzak egitea esku-hartzen duten langileentzat.				
<b>ARAUDIAK (4)</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
G.2.5. Udalaren diru-laguntzen araudi eta programetan genero-ikuspegia txertatzea.				
G.2.6. Balorazio-batzordeetan (sariak, hautaketa-epaimahaietan...) sexuen arteko parte-hartze orekatua izatea bermatzea emakume eta gizonen arteko Berdintasunari buruzko otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 20.4. b); 5., 6., 7. eta 8. artikuluan ezartzen den moduan.				
G.3.1. Udaleko enplegu-eskaintzen baldintza-xedapenetan genero ikuspegia txertatzea.				
G.3.3. Emakume eta gizonen berdintasunarekin zerikusia duten gaiak oposaketetako gaien artean barne egotea, emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 17.4. artikuluan ezartzen den moduan.				
<b>MATERIALAK (2)</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
G.2.1. Genero-ikuspegia udal-kudeaketan txertatzeko gida bat egitea.				
V.3.2. Gipuzkoako Foru Aldundia, Orion eta Urola kostan dauden indarkeriaren biktima diren emakumeei arreta emateko zerbitzuen berri ematea sakeleko-gida bat sortuz				
<b>IKERKETAK ETA ANALISIAK (5)</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>

G.2.3. Egiten diren udal ikerketa eta azterketetan pertsonen datuak ematen badira hauek sexuz bereiztea.				
G.2.7. Udalean barne eta kanpo mailan sortzen diren dokumentazio eta kartelak hizkuntza ez sexista kontutan izanda aztertzen hasia.				
E.2.6. Kirol praktikaren ikerketa bat egitea genero ikuspegitik eta egoera hobetzeko plana egitea.				
OC.2.1. Menpekodun pertsonen zaintzarako behar eta baliabideen azterketa eta ekintza plana egin genero ikuspegitik.				
V.2.3. Genero ikuspegia duen herriaren segurtasunaren inguruko diagnostiko bat egitea.				
<b>BALIABIDEAK ETA PROGRAMAK (21)</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
G.1.1. Udaleko aurrekontuetan berdintasunari partida ekonomiko bat egokitzea				
G.1.2. Berdintasunean arituko den herri batzordea sortzea.				
G.1.3. Berdintasun Arloa sortu eta posible ez bada gai honetaz arduratzen den langile bat izendatu				
G.1.4. Berdintasunerako talde eragilea indartzea hileroko batzarrek eginez.				
G.3.4. Udaleko ekintzen plangintzan genero ikuspegia irizpidetzat hartzea.				
E.1.1. Ahalduzaren inguruan ekintzak antolatu adin guztietako emakumeentzat eta jatorrizko aniztasuna eta aniztasun funtzionala duten emakumeentzat.				
E.1.2. Ekonomikoki behartsuak eta baztertzeko arrisku-egoeran dauden emakumeentzako jabeak programa egitea.				
E.1.3. Emakume etorkinentzako guneak sortzea.				
E.1.4. Emakume etorkinak kontutan eduki ekintzak programatu eta planifikatzerako orduan.				
E.2.1. Berdintasuna sustatzeko programa bat martxan jartzea hezkuntza formala eta ez formala barne izanik (NAHIKO programa).				
E.2.2. Berdintasuna sustatzeko tresnak eta baliabideak pasatu hezkuntza eragileei.				
E.2.4. Herriko hezkuntza zentroen eta gurasoen artean elkarlanean hezkidetzat eta balioen aldatzea lantzeko ekimen bat sortu.				
E.2.7. Emakumeen kirol praktika hobetzeko ekintzak antolatzen jarraitzea bereziki nerabeei .				
E.2.9. Aniztasun funtzionala daukaten emakumeek kirola egiteko estrategiak bilatu.				

E.2.12. Udalekuetako hezitzaileekin elkarlanean genero ikuspegia txertatu programazioan.				
E.2.14. Berdintasuna, emakumeak, etab.en inguruko atal bat sortu Udal Liburutegian.				
OC.1.3. Lan-trukearen tailerrak egitea gizon eta emakumeei zuzenduta.				
OC.1.4. Oporretan ume eta gazteei zuzendutako aisialdirako programak sustatzen jarraitzea				
OC.1.5. Antolatzen diren udaleko ekintzetan kontziliaziorako zerbitzuak ipintzea				
V.2.4. Adin guztietako emakumeei zuzendutako autodefentsa tailerrak antolatzea.				
V.3.1. Indarkeriaren biktima diren emakumeentzako Arretarako Tokiko Protokoloa sortzea.				
<b>EMAKUMEAK IKUSTARAZTEA (3)</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
G.3.2. Enplegu sustapenean emakumeen presentzia bermatzea.				
E.4.1. Emakume sortzaileen topaketa eta ekintzak antolatzea, bultzatu eta sustatu orokorrean eta jaietan ere.				
E.5.1. Emakume kirolariak ikustarazteko ekintzak antolatzea, orokorrean eta jaietan ere.				